

TEMAT: Po co nam to wszystko? – wprowadzenie do diagnozy lokalnej

Autor: Greta Drożdziel-Papuga

Poziom edukacyjny: szkoły ponadpodstawowe

Przedmiot: Lekcja fakultatywna – edukacja obywatelska

Podstawa programowa: Uczeń diagnozuje problemy i potrzeby społeczności lokalnej dotyczące młodych ludzi, a także proponuje konstruktywne rozwiązania tych problemów oraz korzysta z dostępnych mechanizmów demokratycznych, aby je zasygnalizować.

Czas: 45 min

1. Rozgrzewka – bingo!

 10 min

Rozdaj uczniom i uczennicom karty do gry.

Zadaniem młodzieży jest znalezienie osób, które spełniają dane kryterium, porozmawianie z nimi i wpisanie ich imienia w dane pole. Zasady:

- Uczestnicy chodzą po sali i rozmawiają z rówieśnikami.
- Przy każdym pytaniu mogą wpisać imię osoby, która spełnia dany warunek.
- Nie można wpisywać jednej osoby więcej niż dwa razy (lub raz – w zależności od poziomu trudności i liczby osób na sali).
- Wygrywa ten, kto jako pierwszy zdobędzie całą linię (poziomą, pionową lub ukośną).

Po zakończeniu gry młodzież wraca na swoje miejsca.

Zapytaj, czy dowiedzieli się czegoś nowego o innych osobach z klasy, ale też o sobie samych. Coś ich zaskoczyło? Czy jakieś pytania były dla nich wyzwaniem, np. nie można było znaleźć osoby, która odpowiadałaby „tak” na dane stwierdzenie.

Poszukiwania odpowiedzi i poznawanie innych osób to właśnie część diagnozy lokalnej.

2. Przyglądamy się i badamy

 20 min

Podziel grupę na **4-osobowe zespoły (najlepiej losowo)**

Każda grupa otrzymuje kartkę z opisem miejsca. Poproś, by każdy zespół wyobraził sobie to miejsce – jak wygląda, kto tam może przebywać, co się tam dzieje.

Zadanie polega na przygotowaniu krótkiej analizy potencjału miejsca.

Na kartkach zespoły zapisują:

Zasoby miejsca

- Co jest w nim dobrego?
- Co może przyciągać ludzi?
- Jakie ma zalety?

Problemy i wyzwania

- Co może być trudne w korzystaniu z tego miejsca?
- Czego może brakować?
- Jakie ma zalety?

Pytania do użytkowników miejsca (minimum 3)

- Jakie pytania zadalibyście osobom, które spędzają tam czas, by lepiej zrozumieć ich potrzeby?

Sposoby na zdobycie przydatnych informacji

- Co możecie zrobić, by zdobyć więcej informacji?
- Kogo można zapytać, co można zaobserwować?
- Jakie inne źródła wiedzy możecie wykorzystać?

📍 Przykładowe lokalizacje:

📍 Lokalny park

Mały zielony teren w centrum osiedla. W środku znajduje się niewielki plac zabaw i staw, wokół którego stoją ławki. W pobliżu często spacerują osoby z psami i seniorzy.

📍 Podwórko między blokami

Teren między czterema wysokimi blokami. Jest boisko do koszykówki, kilka zniszczonych ławek i garaże po jednej stronie. Wieczorami zbiera się tu młodzież. Nie ma oświetlenia ani koszy na śmieci.

📍 Małe centrum handlowe

W budynku znajdują się dwa sklepy spożywcze, apteka i pusty lokal po kawiarni. Przed wejściem parę betonowych donic i ławka, często zajęta przez starsze osoby. Młodzież przesiaduje obok na schodach.

📍 Przystanek autobusowy

Znajduje się przy ruchliwej ulicy. Jest wiata, ale bez kosza ani rozkładu jazdy. Obok rośnie drzewo, pod którym ktoś narysował kredą grę w klasy. Czasem przystanek służy jako miejsce spotkań.

📍 Świetlica osiedlowa

Mała sala z kilkoma stołami, planszówkami i komputerem. Często korzystają z niej dzieci i seniorzy. Młodzież przychodzi rzadziej, bo nie ma dla nich oferty zajęć. Na drzwiach – plakat z napisem „Zapraszamy!”

3. Podsumowanie

⌚ 15 min

Czas na prezentację **efektów pracy zespołowej**. Każda grupa dzieli się na forum:

- ✓ 1 zasobem miejsca
- ✓ 1 problemem
- ✓ 1 pytaniem badawczym

Zapisuj pytania badawcze na tablicy lub flipcharcie (będzie okazja, żeby jeszcze do nich nawiązać).

Teraz czas na **dyskusję na forum**: Po co nam to wszystko?

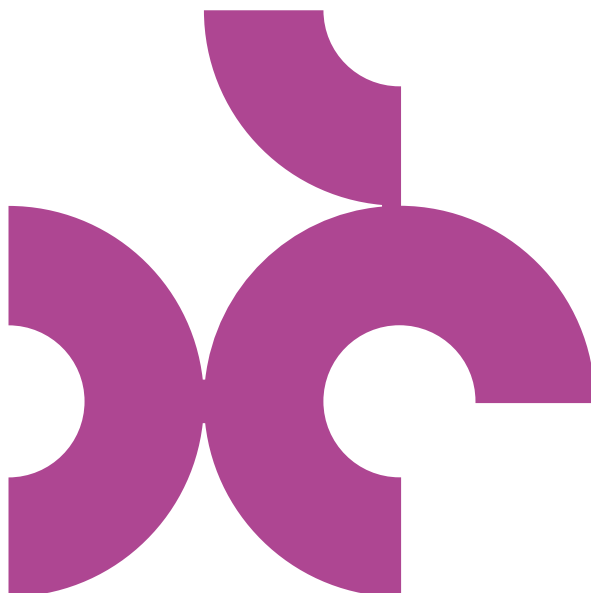

- Jak to ćwiczenie pomogło wam inaczej spojrzeć na miejsce, które analizowaliście?
- Co z tego może być przydatne, jeśli chcielibyście coś zmienić w swojej okolicy?
- Dlaczego warto wiedzieć, co myślą inni, zanim zaproponujemy jakiś projekt/działanie/aktywność?

Dopytaj: Jakie pytanie badawcze z innej grupy było najciekawsze i dlaczego?
Jakie miejsce w naszej okolicy chcielibyście zbadać i po co?

Podsumowując dyskusję, podkreśl:

Diagnoza lokalna pomaga **lepiej zrozumieć**, co działa, co nie działa i czego naprawdę potrzebują ludzie. Dzięki niej możemy poznać różne perspektywy oraz zobaczyć dane zagadnienie w szerszym kontekście. Samą diagnozę można przeprowadzić na wiele różnych sposobów (ankieta, spacer badawczy, obserwacja śladów, np. śmieci, tras po których chodzą użytkownicy itp.). Diagnoza ma sens na najbardziej początkowym etapie naszej mobilizacji, gdy nasze plany nie są jeszcze dookreślone i gdy nie mamy w głowie konkretnych działań.

Przećwicz to jeszcze raz! – karta do refleksji na wynos

Diagnoza to pierwszy krok do zmiany. Niezwykle ważną częścią diagnozy jest uważność i obserwacja. Warto poćwiczyć, np. będąc w trasie dom–szkoła–dom. Przemierzając ją dziś lub jutro, zwróć uwagę na to:

Co przyciąga uwagę?

- Co lubię na tej trasie?
- Czy jest jakieś miejsce, w którym czuję się dobrze/bezpiecznie?

Co przeszkadza, jest trudne?

- Gdzie czuję dyskomfort?
- Czy są miejsca, które omijam lub które są zaniedbane?

Co może być zasobem?

- Czy są miejsca, w których można by coś zorganizować?
- Czy coś na tej trasie mogłoby służyć młodym ludziom?

Jakie pytania warto zadać osobom, które mijasz?

- (np. dzieciom, seniorom, innym uczniom, sąsiadom...)

A teraz wybierz **jedno miejsce z tej trasy**, które chciałbyś/chciałabyś zbadać dokładniej. Dlaczego właśnie to? Może to będzie początek ciekawego projektu społecznego?

Znajdź osoby, które odpowiedzą „tak” na poniższe stwierdzenia. Wpisz dane imię w odpowiednie pole. Porozmawiaj z nimi chwilę o odpowiedzi (dopytaj, jeśli coś cię ciekawi albo nie jest jasne).

Uwaga:

- Nie można wpisywać jednej osoby więcej niż dwa razy
- Jeśli masz wpisane imiona w całej linii pionowej, poziomej lub ukośnej, krzyknij: **„Bingo!”**, i wróć na swoje miejsce

Zdarzyło mi się zmieniać miejsce zamieszkania.	Uważam, że w naszej miejscowości mogłoby być więcej miejsc, do których może pójść młodzież.	Chciałabym/chciałbym coś zmienić w naszej szkole i wiem, co to by było.	Chciałabym/chciałbym nauczyć się czegoś, czego nie ma w szkole.
Mam swoje ulubione miejsca w okolicy szkoły.	Znam osobę, która realnie coś zmieniła w swojej miejscowości.	Często biorę udział w wydarzeniach w mojej miejscowości (pikniki, festiwale, akcje społeczne).	Czuję, że mam wpływ na to, co się dzieje w mojej klasie.
Lubię pracować w grupie.	Znam przynajmniej trzy organizacje społeczne (np. fundacje, stowarzyszenia) i potrafię wymienić ich nazwy.	Zdarzyło mi się pomóc komuś w trudnej sytuacji.	Mam pomysł na miejsce spotkań dla młodzieży.
Potrafię wskazać coś, co w mojej szkole albo miejscowości działa naprawdę dobrze.	Chciałabym/chciałbym się nauczyć czegoś nowego.	Jestem wolontariuszką/ wolontariuszem i ostatnio robiłam/em coś ciekawego w związku z tym.	Znam osobę z naszej klasy/szkoły, która ma talent, o którym mało kto wie.

GRUPA 1.

LOKALNY PARK

Mały, zielony teren w centrum osiedla. W środku znajduje się niewielki plac zabaw i staw, wokół którego stoją ławki. W pobliżu często spacerują osoby z psami i seniorzy.

Przygotujcie krótką analizę miejsca. Znajdźcie odpowiedzi na pytania zapisane w tabeli.

ZASOBY MIEJSCA	PROBLEMY I WYZWANIA
✓ Co jest w nim dobrego? ✓ Co może przyciągać ludzi? ✓ Jakie ma zalety?	✓ Co może być trudne w korzystaniu z tego miejsca? ✓ Czego może brakować? ✓ Jakie ograniczenia może mieć ta przestrzeń?
Sposoby na zdobycie przydatnych informacji	Pytania do użytkowników miejsca
✓ Co możecie zrobić, by zdobyć więcej informacji? ✓ Kogo można zapytać, co można zaobserwować? ✓ Jakie inne źródła wiedzy możecie wykorzystać?	✓ Jakie pytania zadalibyście osobom, które spędzają tam czas, by lepiej zrozumieć ich potrzeby? Wypiszcie min. 3 pytania

GRUPA 2.

PODWÓRKO MIĘDZY BLOKAMI

Teren między czterema wysokimi blokami. Jest boisko do koszykówki, kilka zniszczonych ławek i garaże po jednej stronie. Wieczorami zbiera się tu młodzież. Nie ma oświetlenia ani koszy na śmieci.

ZASOBY MIEJSCA	PROBLEMY I WYZWANIA
✓ Co jest w nim dobrego? ✓ Co może przyciągać ludzi? ✓ Jakie ma zalety?	✓ Co może być trudne w korzystaniu z tego miejsca? ✓ Czego może brakować? ✓ Jakie ograniczenia może mieć ta przestrzeń?
Sposoby na zdobycie przydatnych informacji	Pytania do użytkowników miejsca
✓ Co możecie zrobić, by zdobyć więcej informacji? ✓ Kogo można zapytać, co można zaobserwować? ✓ Jakie inne źródła wiedzy możecie wykorzystać?	✓ Jakie pytania zadalibyście osobom, które spędzają tam czas, by lepiej zrozumieć ich potrzeby? Wypiszcie min. 3 pytania

GRUPA 3.

MAŁE CENTRUM HANDLOWE

W budynku znajdują się dwa sklepy spożywcze, apteka i pusty lokal po kawiarni. Przed wejściem parę betonowych donic i ławka, często zajęta przez starsze osoby. Młodzież przesiaduje obok na schodach.

ZASOBY MIEJSCA	PROBLEMY I WYZWANIA
✓ Co jest w nim dobrego? ✓ Co może przyciągać ludzi? ✓ Jakiek ma zalety?	✓ Co może być trudne w korzystaniu z tego miejsca? ✓ Czego może brakować? ✓ Jakiek ograniczenia może mieć ta przestrzeń?
Sposoby na zdobycie przydatnych informacji	Pytania do użytkowników miejsca
✓ Co możecie zrobić, by zdobyć więcej informacji? ✓ Kogo można zapytać, co można zaobserwować? ✓ Jakiek inne źródła wiedzy możecie wykorzystać?	✓ Jakiek pytania zadalibyście osobom, które spędzają tam czas, by lepiej zrozumieć ich potrzeby? Wypiszcie min. 3 pytania

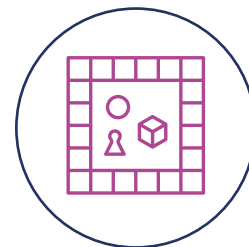

GRUPA 4.

PRZYSTANEK AUTOBUSOWY

Znajduje się przy ruchliwej ulicy. Jest wiata, ale bez kosza ani rozkładu jazdy. Obok rośnie drzewo, pod którym ktoś narysował kredą grę w klasy. Czasem przystanek służy jako miejsce spotkań.

ZASOBY MIEJSCA	PROBLEMY I WYZWANIA
✓ Co jest w nim dobrego? ✓ Co może przyciągać ludzi? ✓ Jakie ma zalety?	✓ Co może być trudne w korzystaniu z tego miejsca? ✓ Czego może brakować? ✓ Jakie ograniczenia może mieć ta przestrzeń?
Sposoby na zdobycie przydatnych informacji	Pytania do użytkowników miejsca
✓ Co możecie zrobić, by zdobyć więcej informacji? ✓ Kogo można zapytać, co można zaobserwować? ✓ Jakie inne źródła wiedzy możecie wykorzystać?	✓ Jakie pytania zadalibyście osobom, które spędzają tam czas, by lepiej zrozumieć ich potrzeby? Wypiszcie min. 3 pytania

GRUPA 5.

ŚWIETLICA OSIEDŁOWA

Mała sala z kilkoma stołami, planszówkami i komputerem. Często korzystają z niej dzieci i seniorzy. Młodzież przychodzi rzadziej, bo nie ma dla nich oferty zajęć. Na drzwiach – plakat z napisem „Zapraszamy!”

ZASOBY MIEJSCA	PROBLEMY I WYZWANIA
✓ Co jest w nim dobrego? ✓ Co może przyciągać ludzi? ✓ Jakie ma zalety?	✓ Co może być trudne w korzystaniu z tego miejsca? ✓ Czego może brakować? ✓ Jakie ograniczenia może mieć ta przestrzeń?
Sposoby na zdobycie przydatnych informacji	Pytania do użytkowników miejsca
✓ Co możecie zrobić, by zdobyć więcej informacji? ✓ Kogo można zapytać, co można zaobserwować? ✓ Jakie inne źródła wiedzy możecie wykorzystać?	✓ Jakie pytania zadalibyście osobom, które spędzają tam czas, by lepiej zrozumieć ich potrzeby? Wypiszcie min. 3 pytania

Cele:

- ✓ zrozumienie znaczenia diagnozy lokalnej w projektach społecznych;
- ✓ rozwijanie umiejętności obserwacji i zadawania pytań;
- ✓ ćwiczenie pracy zespołowej i komunikacji.

Materiały: wydrukowane załączniki

Diagnoza to pierwszy krok do zmiany. Niezwykle ważną częścią diagnozy jest uważność i obserwacja. Warto poćwiczyć, np. będąc w trasie dom–szkoła–dom. Przemierzając ją dziś lub jutro, zwróć uwagę na to:

Co przyciąga uwagę?

- Co lubię na tej trasie?
- Czy jest jakieś miejsce, w którym czuję się dobrze/bezpiecznie?

Co przeszkadza, jest trudne?

- Gdzie czuję dyskomfort?
- Czy są miejsca, które omijam lub które są zaniedbane?

Co może być zasobem?

- Czy są miejsca, w których można by coś zorganizować?
- Czy coś na tej trasie mogłoby służyć młodym ludziom?

Jakie pytania warto zadać osobom, które mijasz?

- (np. dzieciom, seniorom, innym uczniom, sąsiadom...)

A teraz wybierz **jedno miejsce z tej trasy**, które chciałbyś/chciałabyś zbadać dokładniej. Dlaczego właśnie to? Może to będzie początek ciekawego projektu społecznego?